

LIVING LAB LINDENHOLT: DE NATUURLIJKE BROEDPLAATS VOOR DE WIJK

Mede mogelijk gemaakt door:

Stichting de Broederij; woningcorporaties Portaal, Woonwaarts en Talis; gemeente Nijmegen; welzijnsorganisatie Bindkracht10; Buurtteam Volwassenen Lindenholt; zorgorganisatie Driestroom, Stichting Steenbreek, Wageningen University & Research en ZonMw.

Achtergrond

Steeds meer wordt onderkend dat **sociale wijkondernemingen** belangrijk zijn voor het versterken van een sociale en groene leefomgeving. Bijzonder is dat ze geworteld zijn in de wijk, laagdrempelig zijn, integraal werken en zo aansluiten bij de behoeften van (kwetsbare) inwoners. In 2021 is er in de **Nijmeegse wijk Lindenholt** een mooie samenwerking ontstaan tussen de sociale wijkonderneming de Broederij, woningbouwcorporaties, gemeente Nijmegen, het welzijnswerk en de zorgsector, onder het project de **Tuinbrigade**. Vrijwilligers uit de wijk pakken het buurtgroen en de tuinen van medebewoners aan en dragen daarmee zowel op groen als sociaal gebied bij aan een leefbare wijk. De Tuinbrigade is een voorbeeld van **integrale samenwerking** waar anderen veel van kunnen leren. Wageningen University & Research is mede aangesloten om deze lessen zichtbaar te maken.

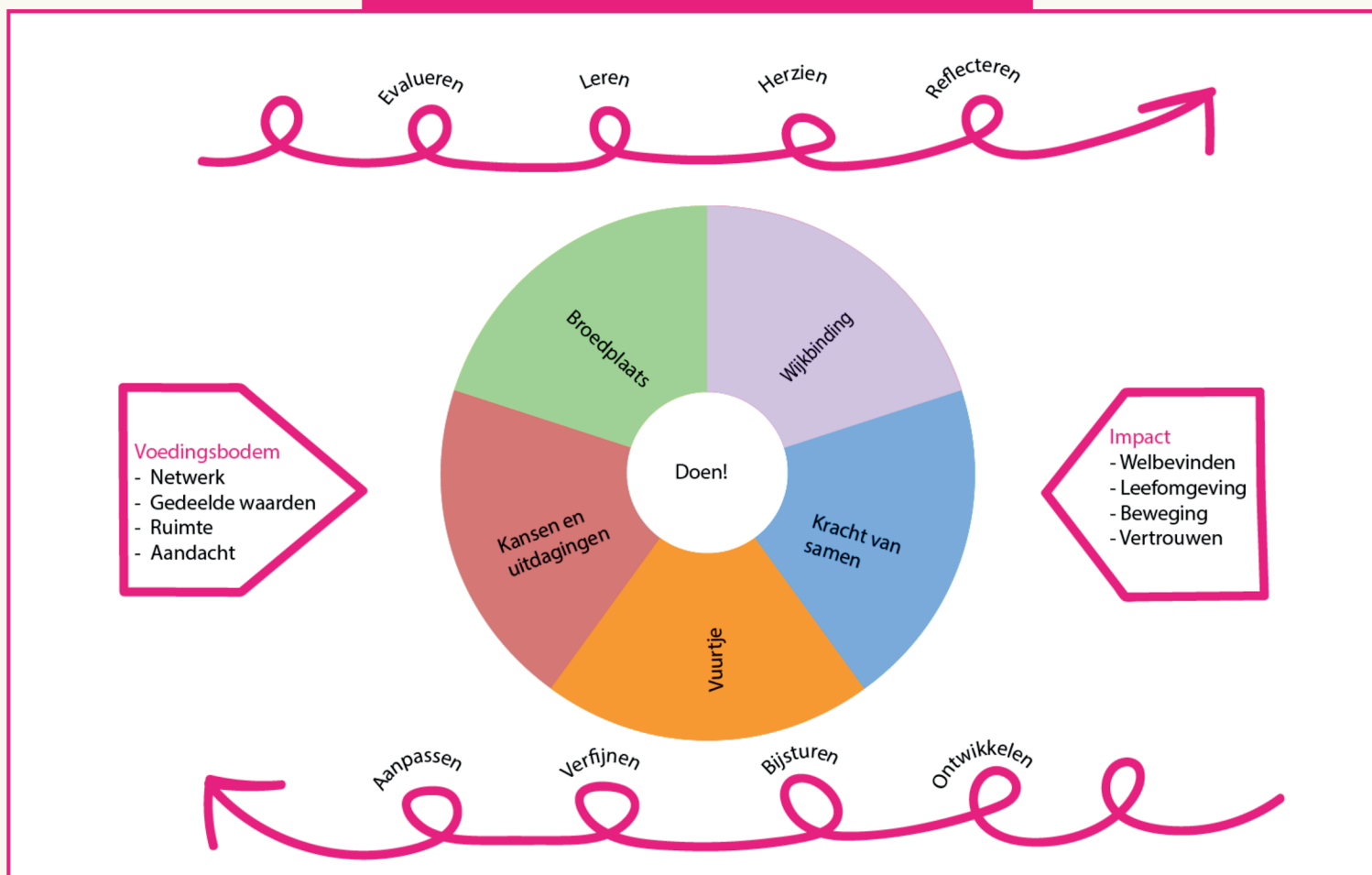
Doel van het onderzoeksproject

Middels een lerend living lab inzicht krijgen in (1) de **werkzame elementen in de samenwerking**, (2) de **rolverdeling tussen formele en informele partners**, (3) de **opbrengsten en (4) kansen** van de samenwerking en (5) hoe op een **duurzame manier kan worden samengewerkt**. Zo is een **duurzaam model voor samenwerking** en **trainingsmateriaal** ontwikkeld om de lessen overdraagbaar te maken voor andere wijken en partijen. Hieronder is het model afgebeeld, met de voedingsbodem, het wiel van werkzame elementen en de impact van de Tuinbrigade. Op de achterzijde wordt het model toegelicht.

Aanpak

Tussen april 2023 en december 2023 zijn er **interviews** gehouden met de betrokken projectpartners van de Tuinbrigade, er zijn **twee middagen meegelopen** met de groep vrijwilligers van de Tuinbrigade en er zijn drie **leernetwerkbijeenkomsten** geweest.

Duurzaam model voor samenwerking

LIVING LAB LINDENHOLT: DE NATUURLIJKE BROEDPLAATS VOOR DE WIJK

VOEDINGSBODEM

Er bleek een bepaalde **voedingsbodem** te bestaan waarop het Tuinbrigade project kon bouwen. Een **hecht netwerk** en **al bestaande contacten in Lindenholt** hielpen om de Tuinbrigade te laten ontstaan en uit te breiden. Er was een momentum waarop een **gedeeld gevoel** was dat de wijk baat zou hebben bij tuinonderhoud, een project als de Tuinbrigade met **onderliggende waarden** als mensgerichtheid (i.p.v. probleemgerichtheid), wederkerigheid en leefbaarheid. Bovendien pasten de doelen van de Tuinbrigade goed bij de doelen van de betrokken organisaties. Er werd **ruimte** gevoeld binnen de eigen organisaties om mee te doen. Openheid en vrijheid vanuit de organisaties om aan te haken maakte dat kansen werden aangegrepen. Met **aandacht** voor elkaar en voor de wijk is de samenwerking in ontwikkeling.

DOEN

Centraal binnen de Tuinbrigade staat **doen!** Het **praktische, gewoon maar proberen en ergens beginnen** is de kracht. Het gaat om de **tuin van bewoners**, daar zit de gedeelde uitdaging die samen aangepakt wordt. Het **laagdrempelige** maakt dat de Tuinbrigade **toegankelijk** is, en er vanuit daar meer kan ontstaan. Gewoon doen betekent ook **buiten de lijntjes (durven) kleuren**.

De kracht van SAMEN

De Tuinbrigade wordt ervaren als een **gezamenlijk project** waarin wordt **samengewerkt**. Er wordt een **collectieve verantwoordelijkheid** gevoeld om samen iets moois neer te zetten. Daarin wordt ook **onderlinge steun** ervaren. **Elkaars kwaliteiten worden erkend en gewaardeerd**. Ook verbindend in het geheel zijn de **korte lijntjes**. Elkaar kennen, weten te vinden en daardoor snel kunnen schakelen maakt een **kracht van samen**.

Het VUURTJE: energie en bevoegenheid

Het **enthousiasme**, de **energie** en de **bevoegenheid** van mensen voor de Tuinbrigade als project maakt dat het loopt en ontwikkelt. Dit "**vuurtje**" is belangrijk. Dat betekent ook dat er een bepaalde **drive, doorzettingsvermogen en lange adem** voor nodig is. De overtuiging van het nut van de Tuinbrigade en hoe het samen verder kan worden gebracht vormt de drijfveer.

KANSEN maar ook UITDAGINGEN

Kenmerkend is het **in kansen denken, kansen zien en die kansen grijpen**. **De kansen moeten wel binnen de mogelijkheden passen**, zodat de Tuinbrigade in balans blijft en niet te zwaar belast wordt. Dat maakt dat de **unieke kracht** gewaarborgd blijft. Naast kansen zijn er ook **uitdagingen**, zoals structurele/financiële borging, afhankelijkheid van personen, draagkracht, systeemwereld vs. praktijkwereld en hoe dat beter af te stemmen.

BROEDPLAATS als sleutelrol

Een **sociale wijkonderneming**, een **broedplaats** van en voor de wijk, heeft een **sleutelrol** in projecten zoals de Tuinbrigade. Deze is geworteld in de wijk, staat letterlijk met een **fysieke plek als uitvalsbasis middenin de wijk** en heeft de **sociale tentakels** om een **duurzame relatie** met bewoners aan te gaan. De regie ligt daardoor dicht bij de bewoner. Centrale waarden als **gelijkwaardigheid, wederkerigheid** en **relatieopbouw** dragen bij aan een **gedeeld eigenaarschap** in de wijk.

Verbinding in en met de WIJK

Essentieel binnen het Tuinbrigade project is de **verbinding in en met de wijk**. **Vrijwilligers uit de wijk** zetten zich in voor medebewoners. Dat maakt de kracht van bewoners zichtbaar en draagt bij aan **gemeenschapsopbouw**. Daarnaast zorgt **laagdrempeligheid, aanwezig zijn** in de wijk en **kansen grijpen om elkaar op te zoeken en aan te haken** ervoor dat onderlinge banden tussen organisaties en tussen bewoners stevig zijn en blijven.

IMPACT

De Tuinbrigade maakt **impact**. Het draagt bij aan het **welbevinden** van mensen: bewoners leven op nadat de tuin is opgeknapt en er aandacht voor hen is, de vrijwilligers van de Tuinbrigade voelen zich nuttig en het draagt bij aan de sociale verbinding in de buurt. Het **sociale aspect** is zeer waardevol, je kunt achter de voordeur van mensen komen, je kunt vertellen over en verwijzen naar activiteiten in de wijk, en het onderlinge contact tussen bewoners neemt toe. Naast het sociale aspect knapt de **leefomgeving** op qua **uitstraling en vergroening** van de buurt. **De tuin fungeert als aanjager**. Bovendien biedt de samenwerking van partners bij de Tuinbrigade aanknopingspunten voor verdere ontwikkeling, het brengt een **beweging** op gang. Koppelingen kunnen sneller worden gemaakt en "er ontstaat gewoon elke keer iets nieuws". Samenwerking wordt als meerwaarde ervaren en zorgt voor **vertrouwen** in elkaar om samen te reflecteren, zoeken en bouwen.